

Cuvîntu funebru

la îmmormîntarea fericitului Archi-
Episcopu românû unitu de Făgăraşu
şi Mitropolitu de Alba-Julia

Dr. Joanû ore cândû Vancea de Butesa

întemplată în 3 Augustu n. 1892.

în catedrala mitropolitană din Blasiu.

ţinutû de

Dr. Alesandru Grama
canonicu mitropolitanu.

BCU Cluj-Napoca

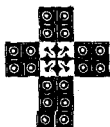

RBCFG201402771

Blasiu, 1892.

Tipografia Seminariului gr.-cat. in Blasiu.

BIBL. UNIV. CLUJ-SIBIU
Nr. 5472 -1941

3676

„Fost'a omă trimisă dela
„Dumnezeu, numele lui eră
„Ioană.“ Io. I. 6.

Ilustru și adîncă întristată publică!

Preste puține zile se voru împlini 62 de ani, de cându în această sântă catedrală, depre această sântă catedrală, în prezența osămintelorū Marelui Archiereu Ioană ore cândva Bobu, aū răsunațu diu rostulū predicătorului sacrele și plinele de înțelesu cuvinte: „Fost'a omă trimisă dela Dumnezeu, numele lui eră Ioană.“

Și étă! După mai 62 de ani a cădută pre mine „celū mai micū între Apostolū, carele nu suntū vrednicū a mă chemă Apostolū,“ trista și prea apăsătorea sarcină pentru umeriī meī de a-mī reținē lacrimelē și de a-mī năduși suspinulū pre câteva minute, ca să potū preamări pre unū altū mare Archiereu înaintea Vóstră, triști ascultători sdrobiți de du-

rere, a căroră lacrimi, gemete și suspine adânci vestescă marile Lui fapte și lunga Lui viață inundată de merite multă mai elocuentă ca cuvintele mele. Sub povara sarcinei acesteia, îmbrâncit de greutatea ei, nu pot, decât ca după intervalul acesta lung de mai 62 de ani, în prezența osămintelor Marelui Arhiepiscop Ioan ore-cândă Vancea să repețesc și eu mai întâiu sântele cuvinte: „*Fost'a omă trimisă dela Dumneșu, numele lui eră Ioan.*“

Când a cădută sarcina acăsta pre mine, cu ochii scăldați în lacrimi, cu inima plină de sânge, și cu peptul sgu-duit de suspine am aruncat mai întâiu o privire preste viața Arhiepiscopului nostru bun, drept, îndurat, iubitor, zelos, înțelept, neobosit, piu, îndelung răbdător, blând, primitiv, erudit, consumat de iubirea lui Dumneșu, aprins de iubirea turmei sale, cuprins în tot sufletul de iubirea națiunii și patriei sale, înflăcărat de iubirea înaintării poporului său în tot ce e bun și frumos. Când am aruncat însă o privire preste scumpa acăsta viață stinsă, și am vădută, cât de multe virtuți strălucesc în ea cu o lumină preste fire, ochiul minții și a inimei mele a orbit și s'a întunecat de atăta splen-

dore ca ochiul trupesc la privirea stălucirii orbitore a sórelui, și cu profetul Ieremie consciu de neputința mea față cu un așa grandios obiect am disu cătră Dúmneđu: *A, A, A, tiněru suntă eă Dómne* față cu un așa sublim obiect, și nu suntă în stare să vorbescă despre elă poporului těu!

* * *

Eră međulă noptii, óra tainică a liniștii în nóptea fatală de 30 spre 31 Iulie. Publiculă din acestă mică opidă, reședința Marelui Archipăstoră, s'a fostă dată odihnei sciindă, cumcă iubitulă sěu Mitropolită deși cu câteva đile mai înainte suferise câteva đile în pată, totuși acum eră deja restaurată, și blândulă lui versă se auđise chiar și în séra de 30 Iuliă în acéstă biserică catedrală binecuvintându-și iubitulă sěu poporă. De-odată în profunda tăcere a noptii toți cei adăpostiți în castelulă mitropolitană suntă în pecióre, căci bunulă loră părinte se simțią fórte rău. Câteva minute încă, și prin piața Blașiului se vedă prin cele mai multe case lumini aprinse. Capitulari, profesori, consăngeni și alții alérgă în fuga mare la castelulă mitropolitană. Și, o césă nefericită! o minută purure de tristă aducere aminte! Toți aceștia în loculă

Mareluî Mitropolitù Dr. Ioanù cândva Vancea nu mai află decâtù unù trupù mortù; o! unù trupù mortù, a căruî faţă îşi perduse deja roşeta cea plină de vieţă, în ruinele ei însă se vedeau atunci încă deplinù trăsurile acele, în cari Dumneđeù a fostù imprimatù așa evidentù bunătatea și blândeța. Atunci se începù tristulù corù alù plânsului, atunci se deschise isvorulù lacrimelorù, care ca și unù torente s'a lătitù preste întregù opidulù, de acolo dimineta preste întregă archidieceasa, apoi preste întregă provincia, după aceea preste întregă patria și în urmă s'a versatù cu repejune preste românilorù întregă, așa câtù din cuvîntù în cuvîntù s'a împlinitù cu privire la marele nostru Archipăstorù aceea, ce ne spune Sânta Scriptură despre Iuda Macabeulù: „*Că l'a plânsù pre elù totù poporulù cu plângere mare, și a disù: Cum a cădatù celù tare, carele a mântuitù poporulù sêù!*“ Macab. I, 9, 20, 21.

Câtù de mari, câtù de strălucite, trebuescù să fie vîrțuțile, câtù de nobile calitățile, câtù de escelente meritele, unù bărbatù, pentru care nu o familie, nu unù ținutù, nu o țeră, ci unù poporù întregù de mai bine de 10 milioane auđindù de mórtea lui a înarboratù numai decâtù flamura cea négră nu

numai la locuință — unde nu odată este numai masca simțemintelor — ci în inimă, căci putem să dicem, că astăzi totă inima românească săgetată și rănită în adâncul ei e împodobită cu trista podobă a florului negru pentru mortea Marelui nostru Mitropolit.

* * *
Cum să se pôtă dară în urma acestora așteptă dela slabele mele puteri și dela și mai slabele mele cuvinte, ca să potă preamări cum se cuvine pre Marele Defunct, și prin aceea să potă barēmă în câteva trăsuri descrie mărima perderii, sub care gemem și plângem noi astăzi cu lacrimi așa ferbinți? De aceea am cugetat, că pôte mai bine ar fi, de ași tăcé. Dacă ași tăcé eă însă, atunci ar vorbi petrite. Petrite din imposantele edificii culturale dela întrarea în piața reședinței mitropolitane în lungul și maiestaticul lor șir până la biserica parochială îmbrăcate ađi în doliu profund. ore nu strigă ele cu viersă tremurător: Plângi biserică românească unită, Sionă Sântă! plângi națiune română! căci Archie-reul, ce ți-le-a redicat ție tôte acestea, astăzi întră în mormintă! O! câte planuri înalte, câte propusuri nobile de ale Marelui nostru Archie-reu față cu

poporul s^{eu} de a-i înainta instituțiunile lui culturale și de a-i crea altele, nu s'au dus^u cu el^u pentru tot-deuna în acest^u morm^{înt}! Și cu ele câtă iubire față cu înaintarea n^{eu}m^ului nostr^u! Căci iubirea Lui față cu înaintarea culturⁱⁱ poporului s^{eu}, fără a put^e fi desavuat^u de ore cine, în fața lui Dumne^{de}u și a lumii întregi pot^u să d^{ic}u, că a atins^u gradul^u acela din sfer^{ele} cele mai înalte, până la care numai f^{or}te rari muritorⁱ se pot^u ridic^a, gradul^u acela, ce noi îl^u numim^u: iubire eroică. Istoria instructivă a nobilului popor^u elin^u ne-a conservat^u prorumperea aceea de o iubire eroică a unui Atenian^u față cu patria sa, care înflăc^ărat^u de iubirea ei și a ginteⁱ sale a prins^u o nae inimică, când^u voi^ă să fug^a, mai întâi^u cu mâna dreptă. După ce inimicul^u i-a tăiat' o, o a prins^u cu mâna stîngă, și după ce inimicul^u i-a tăiat' o și pre ac^{es}ta, a prins' o cu dinții, când^u apoi i-a căd^ut^u și capul^u. Și étă! Sub altă formă mai grațiosă s'a repet^{it} scena ac^{es}ta de iubire eroică în Marele nostru Archipăstor^u. Mai înainte ar fi fost^u o indiscrețiune dela mine, astă^{zi} însă nu mai este, dac^ă spre dovedirea eroismului ac^{es}tuia de iubire a Marelui nostru Mitropolit^u față cu institutele culturale ale poporului s^{eu} mă provoc^u

la cuvintele acele ale Lui duse în prezența consiliarilor săi, cari îmi sunt martori: *Că dacă nu voiți mai puțin, atunci îmi voiți da crucea de pe peptă, și reverenda de pe mine, și instituturile de cultură ale poporului meu totuși nu le voiți lăsa să pără!*

Dacă voiți tăce eu, atunci vorți vorbi petrite. Atunci vorți strigă petrite din grandioasa basilică a Sântului Petru din Roma, unde pentru întâia dată în fața episcopatului întregu din cele cinci continente în versul sonor al Marelu nostru Mitropolitu a răsuna versul unu archiereu romănu, care prin erudițiunea, elocuința, pietatea și iubirea bisericei sale a esclatu între atâția bărbați ilustru adunați la epocalul sinodul a totă lumea ținut în Vaticanu la 1869.

Dacă voiți tăce eu, atunci petrite vorți strigă. Atunci vorți strigă petrite din veneranda acestă biserică, și din multe alte biserice din două diecese, cari timpu de mai 27 ani au fostu mărturii pietății celei preste fire, ba putem dice pietății de Cheruvim, cu care se apropiă Elu de altariul Domnului spre a aduce lu Dumneđu jerfa neîncruntată a Unuia născut Fiulu Său, Domnul ceriului și al pământului; cari au fostu mărturii zelului, entusiasmului adevăratu

apostolică, cu care predică Elă cuvîntul Lui Dumnezeu poporului său credincios. Cu deosebire voi locuitorii de totă categoria ai acestui opidă de secură nu veți uita nici cîndă, cum nu odată credința cea mare, de carea eră cuprinsă sufletul Marelui nostru Mitropolită, în decursul predicării se imprimă pre fața Lui cu atăta sinceritate și grație, cătă fața Lui strălucă ca fața de ângeră.

De voiă tăcē eă, atunci petrile voră grăi. Da! atunci petrile din trei reședințe episcopesci, cari aă fostă mărturii activității Lui neobosite de ăi de noapte timpă de mai 50 de ani, voră strigă lamentându-se, că atăta activitate, atăta diligință, atăta paciință la lucru și atăta perseveranță, în întregă clerulă celoră patru diecese încă nu s'a mai vedută până acum în nimeni ca în Marele nostru Archiepiscopă.

De voiă tăcē eă, atunci să spună fundațiunile cele multe la biserice și școle făcute de Dînsulă; să spună ajutoarele cele multe date în tôte ăilele tinerimii, preoțimii și miseriloră; să spună lacrimele cele multe, ce le-a ștersă de pre fețele celoră întristați; să spună balsamulă recoritoră, ce l'a turnată Elă tot-deuna pre inimile rănite, ce se întorceaă cătră Elă; să spună edificiile

cele multe bisericesci și scolastice din parochiile alorū două diecese, ce ca farmecate din pământū s'au ridicatū pre timpul archipăstoririi Lui; să spună adunările cele multe bisericesci și scolastice, în cari cu concursul clerului și alū poporului a făcutū ordine în unū labirintū de afaceri; să spună nivelulū înaltū de cultură, la care a ridicatū Elū clerulū seū; să spună în urmă străinii de limbă și credință, pre cari i-a captivatū cu dulcēta și eleganța, ce transpiră în vorbele, manierele, conduita și blândulū, simpaticulū și ângeresculū lui zimbetū; să spună toți și tôte aceste, că dacă ar fi ochiū nostri două fântâni de lacrimi, ore putere-ar' ele adecuă perderea noastră, ce o amū înduratū noi în mórtea Lui? Să spună, ore putemū să fimū judecați, dacă copleșiți de sarcina grea a durerii, adâncū răniți în sufletū și în inimă, cu mânilē încrucișate și cu ochiū îndreptați spre ceriū, care singurū ne mai pôte mângăiá, ca profetulū Ieremie în fața Ierusalimului ruinatū ne tânguimū strigândū: *Dómne, cădut'a cumina capuluiū nostru! și vai nouē!*

* * *

Însă în marea durerii, în care ajunsī de naufragiū suntemū pre aci să

ne înecămă, să luămă pildă de curajă dela Elă, cum s'a purtată Elă în óra morții, durerea cea din urmă, ce l'a ajunsă. Nu este despărțire mai amară, ca despărțirea sufletului de trupă, „*tantum est animae corporisque dulce consortium,*“ atâta este de dulce și de plăcută consortiulă sufletului cu trupulă, precum ȃice s. Augustină. Înși-și sfinții, cari n'ău tremurată de frica fomei, frigului, setei, vighiării, singurătății, batjocurei și asupririloră dușmane, ău tremurată nu odată în tóte cele din lăuntru ale loră în fața morții. Și Marele nostru Mitropolită a fostă în óra acésta înfricoșată a morții așa de calmă, așa de resignată și așa de liniștită, câtă dacă ar fi și ângerii muritoră, ămă puté să ȃicemă, că mórtea lui a fostă mórte de ângeră. Fără dureră, fără luptă, fără chinuri, vėdėndă apropiarea minutuluiă din urmă, aducėndă-și aminte de cuvintele Sântului Paulă: „*că stricăciosulă acesta se va îmbracă întru nestrucăciune și muritorulă acesta întru nemurire*“ și de ale dreptului Iobă: „*sciă că trăesce rescumpăratorulă meă, și în ȃiua cea mai de pre urmă ərəși mă voiă îmbracă în carnea mea,*“ închidėndă-și blândii săi ochi și-a dată sufletulă, care în minutulă acesta lăudăndă pre Dumneȃeă în imni nesfărșiti

la olaltă cu ângerii, archangelii, cheruvimii și serafimii, se rógă lui Dumneđeu pentru turma sa din patru diecese re-pețindú cuvintele, ce de atâtea ori cu trichirile archieresci în mână le-a ȑisú preste turma sa: „*Dómne, Dómne, caută din ceriú și veđi, și cercetéză via acésta, pre care o a sáditú drépta ta!*“

* * *

Și acum depunéndú sarcina acésta grea de pre umerii mei, sub care ar trebui să îmbrâncescú, dacă m'ași încercá a o mai purtá, îți lasú ție istorie loculú, ca să suplinesci tu marea lacună, ce o lasá Cuvintele mele în descrierea și prețuirea acestúi mare archipăstorú! Înfrumsetéză-ți cu ghirlande și laurí paginele, pre carí vei scrie marile Lui fapte, și apoi păstréză-le ca cea mai scumpá relicuie a seculului din némú în némú, până atunci, până cândú va mai fi suflare românéscă pre acestú páméntú!

Aminú.

